

Станислав Стратиев

Балкански синдром

Действащи лица:

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ

БЯЛА ВРАНА

ПЪРВИ МЪЖ – най-псуваният мъж в гимназията

ВТОРИ МЪЖ – метеоролог

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР

ЖЕНА-СИМВОЛ

ДИРЕКТОР НА ТЕАТЪР

КУМ

БАЙ ЦОНЧО

ЙОВЧО

ПЕЧО

БАБА КЕРА

ИЗВЪНЗЕМНО

ЦОНЧЕТО

ГЕОРГИ

НОВ ДИРЕКТОР

СВАТАНАК

ПЪРВИ НЕПОЗНАТ

ВТОРИ НЕПОЗНАТ

ТРЕТИ НЕПОЗНАТ

НАРОДНИ ПЕВИЦИ

ОРКЕСТЪР

МИНЧО

СВАТБАРИ

Първо действие

Сумрачна зимна вечер. Студен, пронизващ вятър бръсне наоколо. Вали сняг, затрупва Балкана. Притъмнява. В здрача се появяват двама души, те са с вдигнати яки на балтоните и бомбета, нахлупени над очите. Ръцете им са в джобовете. Непознатите се оглеждат... Чува се далечен вой на вълци...

ПЪРВИ. Вее...

ВТОРИ. Зиме в Балкана е така... (Пауза. Воят се повтаря, потретва.)

ПЪРВИ. Вият...

ВТОРИ. Изгладнели са... (Пауза.)

ПЪРВИ. Големи преспи...

ВТОРИ. За нас друг изход няма.

ПЪРВИ. Имаш ли огънче? (Вади цигара.)

ВТОРИ. На. (Подава му огънче, онзи запалва.)

ПЪРВИ. Дали е близо Бели Искър?

В този момент от салона, от третия ред, се разнася вик. Мъжете се обръщат и гледат нататък...

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Помощ! Крадец! Крадец!...

Тя е станала, държи съседа си за ръкава, той пък държи чантата ѝ в ръката си. Намесват се двама граждани, които са редом и с викове „Насам! Дайте го насам! Повнимателно!... Къде да го водим? Дай на сцената!...“ го извеждат от реда. Следачите се насочват натам, настъпва суматоха, двамата непознати, смутени, изчезват от сцената. Там се качва цялата група – крадецът, двамата, които здраво го държат, и жената. Сцената светва, спектакълът се прекъсва.

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Как не ви е срам!... Ние идваме тук да се обогатяваме, а вие какво – по-бедни ще ни правите!... На какво прилича това?!?!

ПЪРВИ МЪЖ. Няма ли милиция тука?... Извикайте някой от театъра!

ВТОРИ МЪЖ. Директора!!!... Директора!... Има ли директор? Хей!...

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Как не ви е срам да крадете в театър! Това да не ви е Централна гара! Това е храм на изкуството!

ВТОРИ МЪЖ. Никакви храмове не базарят. Изпокрадоха ги. Икони, кадилници...

ПЪРВИ МЪЖ. Това е остатък от миналото.

ВТОРИ МЪЖ. Кадилниците ли?

ПЪРВИ МЪЖ. Кражбата.

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Тъкмо съм се настроила естетически, завесата се отваря, а той ми свива чантата.

ПЪРВИ МЪЖ. Директор!... Директораааа!... Има ли директор?...

ДИРЕКТОР. Какво става тук? Защо сте на сцената?

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Този краде в поверения ви театър.

ДИРЕКТОР. Краде?!?!

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Измъкна ми чантата. В културен институт!...

ПЪРВИ МЪЖ. Остатък от миналото!

ВТОРИ МЪЖ. Ние го държим.

ДИРЕКТОР. Как не ви е срам! Тука ли намерихте? Малко ли кина има?

БЯЛА ВРАНА. Кината нямат сцена.

ДИРЕКТОР. А вие какво? След като откраднете – излизате да се покланяте, така ли? Очаквате да ви изкарат на бис?!...

БЯЛА ВРАНА. Очаквах да ме изкарат на сцената.

ДИРЕКТОР. И мога ли да зная защо?

БЯЛА ВРАНА. Защото ми омръзна да разговарям с ватмана. Ден, два, три, година, години наред все говоря с ватмана.

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Сега пък се прави на луд.

ВТОРИ МЪЖ. Стар номер.

ПЪРВИ МЪЖ. Това е остатък от миналото.

ДИРЕКТОР. Какъв ватман намесвате тука? Моля да не говорите за ватмани в поверения ми театър. Защо крадете? Защо ви трябва сцена?

БЯЛА ВРАНА. Искях да поговоря с хората.

ДИРЕКТОР. С кои хора?

БЯЛА ВРАНА (*сочи публиката*). С тези. С моите съвременници.

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Крадецът няма съвременници. Като си ми съвременник, защо ми свиваш чантата?... Нали сме съвременници?

ДИРЕКТОР. Защо ти трябва да говориш с твоите съвременници?

БЯЛА ВРАНА. Омръзна ми все с ватмана. Години с ватмана.

ВТОРИ МЪЖ. А защо говориш с ватмана?

БЯЛА ВРАНА. Защото е забранено.

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Пак се прави на луд.

БЯЛА ВРАНА. Не се правя. Нали сте виждали – във всички трамваи пише: „Забранено е да се говори с ватмана!“.

ПЪРВИ МЪЖ. Това е факт – пише.

ДИРЕКТОР. А ти защо говориш, като е забранено?

БЯЛА ВРАНА. А какво да правя? Моите възможности са малки. Аз не мога да изпратя сина си посланик само защото тукашното уиски се е влошило. Не мога да продавам държавни служби. Не мога да раздам и сто декара гора, като уредя по този начин фамилията си до девето коляно. Обаче и аз съм човек. И на мене ми се иска да направя нещо, което е забранено от закона. За да мога да гледам децата си в очите.

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. И какво направи?

БЯЛА ВРАНА. Минах на червена светлина!

ВТОРИ МЪЖ. Дегенерат.

ПЪРВИ МЪЖ. Престъпник! Рецидивист!

БЯЛА ВРАНА. Но ме глобиха. Моментално. Изпратиха ме в неделно училище. Писаха писмо в службата ми. Жигосаха ме в квартала. Окачиха снимката ми в училището, където учат децата ми. Показаха ме в предаването „Лъч“... Оттогава говоря с ватмана. Точно под табелката, на която пише, че говоренето с ватмана е забранено. Хем е забранено, хем е напълно безопасно. И което е най-важното – напълно в моите възможности.

ДИРЕКТОР. Обаче ти омръзна и сега рече да поговориш със съвременниците си?

БЯЛА ВРАНА. Затова откраднах.

ДИРЕКТОР. Много съм любопитен какво ще им кажеш?

БЯЛА ВРАНА. Да почвам ли? (*Директорът му прави знак. Към салона.*) Уважаеми съвременници! Признавам, аз не съм открил пеницилина. Аз съм съвсем обикновен човек. Но имам проблем: не знам какво да говоря на децата си. Когато аз бях дете, на село още говореха и помнеха, през четири поколения, как Митьо Белия откраднал три мамула. През турско ги откраднал, а и внуците, и правнуците му не смееха да погледнат хората в очите. Той беше бялата врана на рода си и на околията. Момите от неговия род даваха тройна зестра и пак никой не ги искаше. А днес аз съм бялата врана на квартала. Живея от едната заплата, не изчуквам автомобили, не вземам подкупи, в дюшека ми има парцали, а не хилядарки. Само аз от целия блок си изтупвам дюшека, останалите въобще не ги изнасят. Всички ме гледат накриво, приятелите ме напуснаха. Около мене има вакуум, защото не съм лежал в затвора и в гаража ми няма две коли. Да не говорим, че въобще нямам гараж. Нямам и скандали с жени, дори не съм се напивал като хората и не съм трошил прозорците на половината блок. И в резултат на всичко това кварталната общественост ме сочи с пръст и страни от мене като от чумав. Ето как се обърнаха нещата, уважаеми съвременници. И ако мене кучетата ме яли, то кажете ми – какво да говоря на моите деца. Как да ги възпитавам. В буквара пише едно, във вестниците друго, а в живота става трето и четвърто. Малкият ми син постоянно иска да го водя на лекар. Лекар „уши-очи“. Няма такъв лекар, му казвам, има „уши, нос,

гърло“. Не, казва, трябва ми „уши-очи“, защото едно чувам, а съвсем друго виждам. Детето мисли, че то е болно. Какво да му кажа, уважаеми съвременници? Откъде да му намеря такъв лекар?... Ето, това ми е проблемът и ще ви бъда много благодарен, ако ми помогнете да го реша.

ВТОРИ МЪЖ. Съвременници!

ДИРЕКТОР. Слушайте, тука е театър.

ВТОРИ МЪЖ. Че да не би само той да има проблеми. И аз имам.

ДИРЕКТОР. Сега театър ли ще правим, или ще поставяме проблеми?...

ВТОРИ МЪЖ. Ама откъде-накъде той може да говори със съвременниците си, а аз да не мога? Той има проблеми, а ние нямаме, така ли?

ДИРЕКТОР. Вижте сега, това тука е театър, ако започнем да разговаряме със съвременниците си, къде ще му излезе краят?

ВТОРИ МЪЖ. Знам го аз вашия театър! Непрекъснато средновековие и принцове! И то – чужди!... Нямаме си ние наши принцове, ами ще гледаме чужди!...

ДИРЕКТОР. С неспециалисти за театър не говоря. Имаме си ги достатъчно и в театъра. Напуснете сцената!...

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Ама защо не му дадете да каже. Той все пак ни помогна... Ако не беше той...

ПЪРВИ МЪЖ. И Вазов казва същото.

ДИРЕКТОР. Какво казва Вазов? Какво казва Вазов?

ПЪРВИ МЪЖ. За моралните стимули. Като няма поету награда – вдъхновение чезне, фантазия отпада...

ДИРЕКТОР. Той да не е поет?

ВТОРИ МЪЖ. Метеоролог съм.

ДИРЕКТОР. Виждате ли – метеоролог!... Каква награда? Какво вдъхновение? Спрете този сняг! Ще ни затрупа!

ВТОРИ МЪЖ. Само две думи. Моля ви!...

ДИРЕКТОР. Две може. Едносрични.

ВТОРИ МЪЖ. Съвременници!...

ДИРЕКТОР. По-кратко!...

ВТОРИ МЪЖ. Добре. (*Към публиката.*) Вие нас на маймуни ни обърнахте.

ДИРЕКТОР. Кои вас?

ВТОРИ МЪЖ. Метеоролозите.

ДИРЕКТОР. Ами така го кажете. Какво обобщавате!...

ВТОРИ МЪЖ. Вие нас, метеоролозите, на маймуни ни обърнахте. Ние предсказваме времето. Определяме климата. Сега навсякъде за климат се говори. Обаче какъв климат? Никакъв климат. Пълно объркване и ненаучност!...

ДИРЕКТОР. Ама какво пак обобщавате!... Поетите не обобщават, метеоролозите обобщават!... Кажете го кратко и ясно!...

ВТОРИ МЪЖ. Добре. (*Към публиката.*) Много вятър правите, съвременници мои! Много вятър!... Оформим ние баричните полета, анализираме спътниковите снимки, дадем научнообоснована прогноза и изведнъж, ни в клин, ни в ръкав над страната се появява вятър. Над целия европейски континент тихо, а над страната – вятър. Ненаучен, нелогичен, небазирани на нищо вятър. Този прави вятър на онзи, вторият – на третия, третият – на четвъртия, едни вихри и талази заливат (*Поглежда към Директора.*)... отделни райони... Всякава прогноза отива по дяволите. Това вече не е професия! Какъв климат, съвременници мои, вече не знаем какво да правим, за смях станахме...

ДИРЕКТОР. Край! Край! Край!... Никакви проблеми повече! Тук не е конгрес на метеоролозите!... Моля ви! Много ви моля!... Напуснете! (*Избутва Бялата врана и Метеоролога навън.*) И вие също!... Навън!... Напуснете!... Моля!...

ПЪРВИ МЪЖ (*съпротивлява се*). Знаете ли какво казва Вазов?...

ДИРЕКТОР. Не знам и не желая да знам!... Какво ви е казал Вазов, си е ваша работа!... Напуснете!...

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Нали има гласност? Защо ни запушвате устата?

ДИРЕКТОР. Гласност не значи, който има проблем, да се качи на сцената и да си го каже. Моля... (*Гони ги.*)

ПЪРВИ МЪЖ. Но ние също имаме проблеми... не е справедливо... Едни могат, а други не могат, така ли? Нима човек трябва да открадне, за да...

ДИРЕКТОР. Вие какво? Искате и аз да имам проблеми, така ли? (*В този момент звъни телефон, поставен на специална масичка отпред.*) Ето!... Вече ги имам!... (*Обажда се.*) Ало!... Слушам! Да!... Да, има, директор има, аз съм, тук съм... Не, никаква бъркотия, сега започваме, след секунда... Да, ще ръководим... не, неуправляемо не, всичко ще бъде управляемо... Но по-внимателно?... Разбирам... Сега вее друг вятър, да... разбирам!... Слушам!... Дочуване!... (*Оставя слушалката и много усмихнат, към Първи мъж.*) Заповядайте, кажете си проблема, много моля!... Много моля!... За нас е удоволствие!... И така?...

ПЪРВИ МЪЖ. Съвременници!... Ученици мои!...

ДИРЕКТОР. Чакайте, какви ученици сега?

ПЪРВИ МЪЖ. Аз цял живот пиша учебници... автор съм на задачи по математика, на онези за басейните... Нали се сещате – един басейн се пълни от една тръба за два часа...

ДИРЕКТОР. Ааа, вие ли сте този човек?! Знаете ли, че бяхте най-псуваният мъж в нашето училище?

ПЪРВИ МЪЖ. Знам. Мога ли да продължа?

ДИРЕКТОР. Моля!

ПЪРВИ МЪЖ. Съвременници! Ученици мои!... Ако мислите, че за трийсет години съм ви дал нещо, макар и малко, помогнете ми сега и вие. Намерете ми пропуск за басейн!...

ДИРЕКТОР. За какъв басейн?

ПЪРВИ МЪЖ. За плувен.

ДИРЕКТОР. Това ли ви е проблемът?

ПЪРВИ МЪЖ. Не! Проблемът е в друго. Когато започвах, в цяла България имаше един басейн, в Централната баня. Но той беше от друг тип. Пълнеше се и се празнеше през тръби. Поколения след поколения решаваха задачите с басейни, докато преди два месеца един четвъртокласник ми заяви, че това е невъзможно.

ДИРЕКТОР. Кое?

ПЪРВИ МЪЖ. Един басейн, който събира 600 хектолитра вода, да се пълни през една тръба за два часа, а да се изпразва през две тръби за половината от синуса на котангенса на числото пи, повдигнато на квадрат.

ДИРЕКТОР. Аз също мисля, че е невъзможно. На тая задача ме скъсаха на матурата.

ПЪРВИ МЪЖ. Теоретично всичко е вярно. Няма грешка. Но ученикът ми заяви, че сега басейните въобще не се пълнят през тръби, а по съвсем друга система. „А ти реши задачата – му казах, – а как се пълнят басейните, е друг въпрос“. Той обаче каза, че задачата на училището е преди всичко да подпомага практиката. И ако не съм чел най-новите документи по този въпрос, не било лошо да ги прочета. Тук аз кипнах и му казах, че нашата цел на тази възраст не е да пълним и празним басейни, а да се научим чисто теоретично да решаваме задачи. На което той отговори, че чисто теоретично можем да изчислим и колко ангели могат да кацнат на върха на една игла, но какво ще помогне това да надминем Япония в следващите петнайсет години?

ДИРЕКТОР. Ние не бяхме толкова умни. Като не можехме да решим задачата, си отнасяхме двойката, и толкоз.

ПЪРВИ МЪЖ. Аз също щях да му я пиша. Но директорът каза, че не е лошо да изуча един съвременен басейн, да преустроим малко работата и в математиката, навсякъде ставала „перестройка“. Обаче, за да се преустрои математиката, трябва да се преустроят тези от басейните. За да се преустроят басейните, трябва да се преустрои топлофикацията. За да се преустрои топлофикацията, трябва да се преустрои механизацията. За да се преустрои механизацията, трябва да се преустрои черната металургия. За да се преустрои черната металургия, трябва да се преустрои цветната металургия. За да се преустрои цветната металургия, трябва да се преустрои леката промишленост. За да се преустрои леката промишленост, трябва да се преустрои консервната индустрия. За да се преустрои консервната индустрия, трябва да се преустрои поезията. За да се преустрои поезията, трябва да се преустроят финансите. За да се преустроят финансите, трябва да се преустроят балансите... За да се

преустроят балансите, трябва да се преустрои търговията... За да се преустрои търговията... трябва да се преустрои голямата химия...

ДИРЕКТОР. Вие не сте добре... Елате да си полегнете, елате...

ПЪРВИ МЪЖ. За да се преустрои голямата химия, трябва да се преустрои малката правда... За да се преустрои малката правда, трябва да се преустрои транспортът... И тогава ще пропадне всичко...

ДИРЕКТОР. Елате, елате... Полудя!... (*Извеждат го.*)

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Съвременници!... Скъпи мои съвременници!... (*Поглежда Директора, който се приближава.*) Как да ви кажа...

ДИРЕКТОР. Моля, моля, кажете!... Не се стеснявайте!...

ЖЕНА С ПРОБЛЕМ. Моят проблем е, че много ходя на театър!... От малка ходя и всичко съм гледала – затова останах и неомъжена!... Стоя сега сама вкъщи, плача и наближи ли седем, ставам и отивам на театър. Така живея, съвременници мои, денем ходя из града и търся, а вечер идвам на театър... И си разбих по този начин живота, защото сцената е претъпкана с красиви хора с големи страсти, с високи принципи, с изгаряща любов и аз не мога да откъсна очи от тях, съвременници мои!... А като тръгна на сутринта из улиците да ги търся – не мога да намеря ни един, съвременници мои, и половин даже не мога да намеря!... Не че не ги търся, търся ги навсякъде, по трамваи и автобуси, из учреждения и къщи, но толкова красиви няма никъде!... Къде са те, съвременници мои!... Може би минават по някакви специални подлезии? По някакви неизвестни на мене улички ли пресичат или къшета?... Може би знаете някое специално място, където се събират те, хората, които гледаме всяка вечер в театъра?... Не може да ги няма, защото нали изкуството е отражение на живота!... Значи са някъде тук наблизко, редом... но аз не мога да ги намеря!... Помогнете ми, съвременници мои, кажете ми – къде са?!... Защото вече остарявам, животът ми си отива, не искам да стоя все сама... вкъщи... неомъжена... съвременници мои!...

ДИРЕКТОР (*тихо*). Съжалявам... този проблем... ние... (*Разтваря ръце. Жената напуска сцената.*) Други проблеми има ли?... Няма?... Можем да започваме. Осветление. Начало!

На сцената отново притъмнява. Сумрачна зимна вечер. Студен, пронизващ вятър бръсне наоколо. Вали сняг, затрупва Балкана. Притъмнява. В здрача се появяват двама души, те са с вдигнати яки на балтоните и бомбета, нахлупени над очите. Ръцете им са в джобовете. Непознатите се оглеждат... Чува се далечен вой на вълци...

ПЪРВИ. Вее...

ВТОРИ. Зиме в Балкана е така... (*Пауза. Воят се повтаря, потретва.*)

ПЪРВИ. Вият...

ВТОРИ. Изгладнели са... (*Пауза.*)

ПЪРВИ. Големи преспи...

ВТОРИ. За нас друг изход няма.

ПЪРВИ. Имаш ли огънче? (*Вади цигара.*)

ВТОРИ. На. (*Подава му огънче, запалват.*)

ПЪРВИ. Дали е близо Бели Искър?

ТРЕТИ (*появява се внезапно иззад преспите, приближава се бавно, гледа ги многозначително*). Добра среща!...

ПЪРВИ, ВТОРИ. Дал Бог добро!...

ТРЕТИ (*оглежда се*). Вее...

ВТОРИ. Зиме в Балкана е така. (*Чува се вой на вълци.*)

ТРЕТИ. Вият...

ПЪРВИ. Изгладнели са... (*Пауза.*)

ТРЕТИ. Големи преспи...

ВТОРИ. За нас друг изход няма.

ТРЕТИ. Имаш ли огънче?

ПЪРВИ. На. (*Подава му огънче, запалват.*)

ТРЕТИ. Дали е близо Бели Искър?

Внезапно един глас от публиката прекъсва разговора на сцената. От средата се изправя мъж, той е ядосан.

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Айде стига с тоя Бели Искър!... Какво ни будалкате тука!... Ако ще давате театър – давайте!....

ПЪРВИ (*обиден*). Ние нали това правим!...

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Правите!... Какво правите – вълци, преспи... Я се погледнете как сте облечени – кой ходи така в планината? Какви са тези бомбета? Това театър ли е?

ВТОРИ. Вие не се месете. Какво се месите? Ние месим ли се във вашата работа?... Стойте и гледайте!

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Нали ви гледам – дотука ми дойде от вашите простотии. „Вее, вият, имате ли огънче...“ Що ни правите на идиоти? Вие въобще излизали ли сте извън София? Знаете ли как живеят хората? Вестници не четете ли?... Само от клуб на клуб и от халтура на халтура, нали?... Що не се огледате малко около себе си – къде има вълци сега. Може би на Киноцентъра? Там вият! Пред касите!...

ПЪРВИ. Вижте, ало, вие, като не разбирате от изкуство, не се обаждайте!...

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Какво има да разбирам, то пък много сложно – трима кретени се препъват по сцената и говорят глупости. Това ли ви е изкуството за народа?... Такъв ли го виждате вие?...

ДИРЕКТОР (*появява се*). Много ви моля! Пазете тишина! Спектакълът не може да продължи!

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Какъв спектакъл, това е цирк!... Разигравате ни като мечки!... Навсякъде „перестройка“, а тук вят вълци!...

ЖЕНА-СИМВОЛ (*надига се от другата страна на салона*). Ама вие не можете ли да разберете, че те играят друго!... На пръв поглед само е едно, обаче в действителност е съвсем друго... И престанете с тези вълци – вълците са символ!...

ДИРЕКТОР. Моля ви!...

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Какво друго – не ги ли виждате: „Вият, вее, свалят си ръкавиците“. Какво друго?... Аз плащам тука, три лева съм дал и не искам друго. Аз искам театър.

ЖЕНА-СИМВОЛ. Ами стойте си тогава вкъщи и си гледайте телевизора!... Хайде стига вече елементарни разсъждения! Стига вече този масов вкус! Това е подтекст! Трябва да сте го учили в отделенията!

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Под какво е не знам, но мога да ви кажа, че аз съм от Бели Искър и там такива работи няма.

ЖЕНА-СИМВОЛ. И какво като няма?

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Ами ей такава, значи не казват истината. Будалят ни.

ЖЕНА-СИМВОЛ. Коя истина?

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Как коя? То да няма сто истини?

ДИРЕКТОР. Прекратете!... Прекратете!...

ЖЕНА-СИМВОЛ. Вие нямате дори екзистенц-минимума.

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Може и да го нямам, обаче в Бели Искър вълци няма. И такива кретени също.

ЖЕНА-СИМВОЛ. Вие сте абсолютен примитив. Изкуството не е просто отражение на живота. Както казва Шагал, ако няма нещо иреално в изкуството, тогава то не е реално.

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Той да дойде в Бели Искър и тогава ще говорим.

ЖЕНА-СИМВОЛ. Шагал в Бели Искър!!!... Господи!!!

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. Какво „Господи“, какво „Господи“!... Идвам тука от Бели Искър да гледам театър, а те ми изобразяват Бели Искър!... И то за три лева!... Бе това къде го има? Къде дават така?... Айде стига сте ни правили на идиоти... Ние, като сме от Бели Искър, сме иреални, така ли?

ЖЕНА-СИМВОЛ. Като не ви харесва – си излезте.

МЪЖ ОТ БЕЛИ ИСКЪР. И ще си изляза... Няма да им стоя тука да гледам как си палят цигарите!... Ще ни правят на кретени!... Театър!... (*Излиза си.*)

ДИРЕКТОР. Тишина, умолявам ви!... Продължаваме! (*Дава знак.*)

Вали сняг. Вият вълци. Наоколо е само преспи. Тримата актьори повтарят мизансцена.

ПЪРВИ. Дали е близо Бели Искър? *(Оглежда се.)*

ВТОРИ. Дали е близо Бели Искър? *(Оглежда се.)*

ТРЕТИ. Дали е близо Бели Искър? *(Оглежда се.)*

В този момент гръмва музика, в театъра влиза сватбата...

КУМ. Пристигнахме!... Уф, майка му стара!... Водата ми излезе!... Такова чудо никога не е било – Петрохан затворен, върти през Върбишкия проход, през Хаинбоаз, че и гума спухаме до Белово, че и катаджията на Витиня се заяде – не можело с автобус за петдесет души да се возят осемдесет... Бе к'ви осемдесет, му викам, то повечето са дамаджани, недей така, хубаво, прав си, на ти две дамаджани, за да влезем в правилника... да ги намалим... Ама това е нищо в сравнение със София – оттука затворено, оттам не може с автобуси, тази еднопосочна, другата само за мерцедеси, третата в ремонт... по четвъртата автобусът не може да обърне, че трябваше да разбиваме витрина... връщай наляво, свивай пак назад... Оттук викат, оттам ти свиркат, от онам те глобяват... Полудяхме!... По едно време шофьорът слезе, седна на асфалта и вика: „Който иска – да кара! Аз се връщам!...“ Че трябваше и автобус да карам! Абе и Господ да беше, и той щеше да закъснее... Ама нищо, ще наваксаме! Вие май сте отпочнали, а?... Я глей сватанакът какво е подготвил – ситен сняг вали като маргарит!...

ДИРЕКТОР. Човече, вие кой сте?

КУМ. А! Оберкелнерът!... Мой човек, абе къде е сватанакът? Щото ние малко закъсняхме.

ДИРЕКТОР. Питам, вие кой сте?

КУМ. Как кой? Кумът!!! *(Оркестърът започва да свири, момите запяват.)*

ДИРЕКТОР. Какъв кум? *(Оркестърът свири, момите пеят.)* Стоп! Стоп!...

КУМ. Как какъв? Каратанасов! *(Пауза.)* Бе сватанакът къде е?

ДИРЕКТОР. Какъв сватанак?

КУМ. Как какъв? Сватанакът, бе, сватанакът на Цончето... Дето се жени тука!... *(Оркестърът започва да свири, момите запяват.)*

ДИРЕКТОР. Стоп!... Стоп!... Каратанасов, вие сте сбъркали адреса! Тука няма никаква сватба!...

КУМ. Как сме го сбъркали – сватанакът ми го начерта! Ей го – това тука „Раковска“ ли е?... „Раковска“!... Свиваш в уличката и веднага!...

ДИРЕКТОР. Сигурно е в Унгарския ресторант, отсреща!...

КУМ. Не е в Унгарския, ние там бяхме... Мижава работа, пет бройлера свирят на цигулки... Тука е!... Като гледам, хората са таман – около петстотин-шестстотин, ние точно толкова сме канили... Само родата!... (*Гледа в залата.*)

ДИРЕКТОР. Каратанасов, ти не си добре. Тука е театър, не виждаш ли? Не ти ли прави впечатление?

КУМ. Какво като е театър – таман! Няма да ни се моткат в краката разни келнери! Театър – театър! К'во му плащаш!...

ДИРЕКТОР. Ти нали разбираш, че в театър е невъзможно да стане сватба?

КУМ. Щото не познаваш сватанака. Той, ако потрябва, и Народното събрание ще наеме. На него само му постави задачата. Назад не знае. Кръгом и пак напред. Ти по-добре се обади на твоите началници и питай дали не са дали театъра за сватбата на Цончето. Че човек закъсва заради едната липса на информация.

ДИРЕКТОР. Напуснете незабавно театъра!!!... Веднага!!!

КУМ. Ние сме лесни, ама ти по-хубаво питай, па тогава гони! И ти деца храниш!

ДИРЕКТОР. Няма какво да питам, аз знам.

КУМ. Питай бе, човек! Цариград с питане се стига, не със знаене! Питай, к'во му плащаш?...

ДИРЕКТОР. Виж какво, тука отдавна трябваше да е започнал спектакълът. Сцената не може да стои празна, хората ще се разотидат!... Додето питам, тука какво ще стане...

КУМ. Че кой ти е казал, че ще стои празна... Ние ей сега ще я запълним, колко му е!... Това, дето съм го довел, половин България развлича, та един театър няма да оправи!... Хисарска китка!...

ДИРЕКТОР. Не, не, не! Вече стана много. Никаква китка, никакви славеи! Знаем ги аз тези славеи. Така не може да продължаваме. Ще дадем антракт, ще говорим, ще питаем, ще се разберем и тогава ще продължим. Това на нищо не прилича. Антракт! Антракт, спускай завесата!...

Второ действие

Когато Директорът и Кумът се връщат на сцената, на трона е седнал Бай Цончо, бащата на булката, с корона и царска мантия. До него е Йовчо, и той облечен в костюм на благородник от двора. Двамата пият ракия и замезват с домати. Отзад минават облечени в разни костюми сватбари...

ДИРЕКТОР. Какво е това? Кой е този? Кой ви позволи?

КУМ. Това е таткото на булката, бай Цончо, старейшината на нашия род. Опората!... Народен човек!...

ДИРЕКТОР. Какво като е народен човек! Защо седи на трона? Защо са се облекли в тези костюми? Какъв е този битпазар? Защо са на сцената?

БАЙ ЦОНЧО. Ми тука е по-спокойно, долу много народ...

ДИРЕКТОР. Как по-спокойно!... Те са разграбили гардероба!...

БАЙ ЦОНЧО. Абе какво да ги правиш – народ. Плътнаха из театъра, набараха гардероба, всеки навлича това, дето му душа сака... Като децата са. Обаче много интересна работа – всичко се хвърля на короната. Иначе всеки пише: „Произхождам от бедно, но прогресивно семейство“, и прочие... Ама да ги беше видял, ще се избият за пустата му корона. Е и Йовчо, дето произхожда от бедно, но прогресивно семейство, и той – вкопчил се, не я пуска. Бе нали си прогресивен, викам му, какво си се вкопчил? „Има и по-прогресивни от мене, вика той, нека те пуснат“. И рита по-прогресивните по капачките... Голям цирк!... Накрая, за да има мир, я взех аз. Обаче малко царе играете вие, това ви е слабото място. Я виж киното – задръсти се от царе!... А тука – една корона, за кого по-напред!...

ДИРЕКТОР. А, само това оставаше, сега и да ни казвате какво да играем!

БАЙ ЦОНЧО. Каратанасов, какво става, този човек ми се вижда ядосан. Питайте ли дали са дали театъра за сватбата на Цончето?

КУМ. Питаме.

БАЙ ЦОНЧО. И какво?

КУМ. Никой не ти казва нищо. Всеки вика: „Питай по-нагоре!“. Нагоре, нагоре, свърши му се кислородът. (*Сочи Директора.*) Толкова високо отидохме...

БАЙ ЦОНЧО. И какво?

КУМ. Нищо. Казаха: „Питай по-нагоре!“... А за по-нагоре той кислород няма. Толкова му е на него кислорода. Затова е притеснен. Щото ни така, ни така...

ПЕЧО (*нахлува*). Кара, ела си оправи хората, станахме за смях... Залитат, пият, пеят, като че ли са в хоремаг. Изпонаоблякоха се като за Заговезни... театърът е пълен с графове и графини... Абе що тръгнах аз с тези консуматори, с тези кокошкарки и нафтаджии... То диво, диво, не можеш да го измислиш по-диво!...

ЙОВЧО. Печо, недей така, рода сме!...

ПЕЧО. Кой, бе? С тебе ли съм рода, консуматор с консуматорите!!! Перушинен цар!... Двайсет хиляди пилета гледа в двора си! Четири хиляди левчета на седмица само от яйца!...

БАЙ ЦОНЧО. Печо!...

ПЕЧО. И какво?... Как не купи една книга, бе, как не помисли за нещо духовно... Събира, трупа, къщата му пълна, ама главата му празна!... Къде ще вървим ние с тези консуматори бе, бай Цончо?

БАЙ ЦОНЧО. Печо, спри се малко, бе!...

ЙОВЧО. Този не е от нашия род! Този е сменен! В родилното е сменен!

ПЕЧО. Тъпкан е с пари!... А ние, духовните водачи на нацията, нямаме пукнат лев!...
Къде отиваме бе, бай Цончо?

ЙОВЧО. Бай Цончо, кажи му, иначе ще го прасна с шишето!... Може ли сега тука, пред толкова народ... Говорят ли се такива работи... Тези от стопанската също ходят на театър...

ПЕЧО. Щото не е верно, нали?

БАЙ ЦОНЧО (*въздъхва*). Донесете пръчките!... (*Тишина, споглеждат се. Донесят пръчките.*)

ПЕЧО. Като кажеш истината – веднага пръчки!...

ДИРЕКТОР. Моля ви се, бой с пръчки в поверения ми театър не разрешавам. Да сме наясно.

БАЙ ЦОНЧО. Ти не се меси. Дай!... (*Подават му една пръчка, той я опитва.*) Печо!... Ела. (*Печо неохотно идва.*) Счупи я.

ПЕЧО. Бай Цончо...

БАЙ ЦОНЧО. Като ти казвам – счупи я. (*Печо я счупва неохотно.*) Йовчо...

ЙОВЧО (*с готовност*). Да.

БАЙ ЦОНЧО (*вади друга пръчка*). Счупи я ти. (*Йовчо я счупва.*)

Печо демонстративно потропва с крак, явно този ритуал му е добре известен и омръзнал. Йовчо се старае с изплезен език.

БАЙ ЦОНЧО. Дайте снопа. (*Дават му снопа пръчки.*) Печо, счупи ги!... (*Печо неохотно ги взема, проформа се мъчи да ги счупи и му ги връща.*)

ПЕЧО. Не мога.

БАЙ ЦОНЧО. Ха сега ти, Йовчо. (*Подава му снопа.*)

ЙОВЧО (*мъчи се усърдно*). И аз не мога.

БАЙ ЦОНЧО. А защо? А, Печо?

ПЕЧО. Щото са много.

БАЙ ЦОНЧО. Не са много, а са единни. Така и ние, нашият народ, трябва да сме единни. Иначе ще ни чупят по един. Ха сега, целунете се!

Едва сдържайки отвращението си, и двамата се приближават и се прегръщат и целуват. Печо си трие устата.

БАЙ ЦОНЧО. Така ви искам – единни и сплотени. Хайде, Йовчо!... (*Излиза, сподирен от Йовчо.*)

КУМ (*на Директора*). Какво ще кажеш, а? Голям род сме ние!...

ПЕЧО (*крещи*). Не се издържа вече!... (*Двамата го гледат.*)

ДИРЕКТОР. Какво става? Какво се е случило?

ПЕЧО. Там е работата, че нищо не се е случило. Нищо не се случва. Стоим си до гуша в перушина и чакаме нещо да се случи. И си попълваме списъка.

ДИРЕКТОР. Какъв списък?

ПЕЧО. Всяка нормална нация, като отвлече самолет, какви условия поставя? Да се освободят там пет или шест души, нали?... А наш човек ако отвлече, знаеш ли какви ще са му условията?

ДИРЕКТОР. Какви?

ПЕЧО. Да се вкарат в затвора поне десет души – колеги, приятели, началници... Всеки си върви със списъка в джоба. И всяка седмица си го попълва с нови имена. Не че ще отвлече самолет, то за тая работа кураж се иска, ама така, да не се мине, ако случайно се случи в самолета... дето са го отвлекли ония... Да си го има той списъка и да се присъедини към исканията!... Ние все към исканията се присъединяваме!... Другите действат, а ние се присъединяваме... Онзиден чета във вестника – пак обиколили земното кълбо! Самотен мореплавател! С една платноходка само! Обаче доказва величието на човешкия дух!... А като го гледаш Йовчо, той какво ти доказва?... Ние гледаме пилета!...

ДИРЕКТОР. Вие нали не гледате пилета, защо не го обиколите?

ПЕЧО. Да ти кажа ли защо?

ДИРЕКТОР. Да, кажете...

ПЕЧО. Кога да го обиколя? Всеки ден съм на работа. Ти представяш ли си, отивам при директора и му казвам: „Аз тръгвам да обикалям земното кълбо“. Че нали първото нещо, което ще направи, след като ми премери температурата, ще бъде да ме попита по каква линия? И аз какво ще отговоря – ами така, по частна, за величието на човешкия дух!... Че нали изгарям прав, още там, в кабинета, до фикуса!... Кодексът ми дава два месеца – един платен и един неплатен. Върви ти да обикаляш земното кълбо за два месеца. И то единият от тях безплатен.

ДИРЕКТОР. Аз не искам. Става ми лошо на лодка.

КУМ. Остави сега човека!...

ПЕЧО. Но да речем, че напусна работа. Заради величието на човешкия дух. Оставя децата си гладни. Какво мислиш, че ще стане?

ДИРЕКТОР. Не знам.

ПЕЧО. Няма да има платноходка. Платноходки няма под път и над път. С тях се разкарват... разни... А ако по някакво чудо се намери платноход, то той ще е разбит, ще трябва да се ремонтира, а знаеш как стават ремонтите у нас.

ДИРЕКТОР. За ремонтите си прав. Не върви нещо с ремонтите... Нашият театър откога трябваше да влезе...

ПЕЧО. Ако потърсиш карта на океана с мусоните, пасатите и разните му голфстрими – карта няма да има. А ако все пак има, тя ще е пълна с грешки. И ще има да се лутам между Огнена земя и Нова Гвинея, докато ме изядат акулите. Или човекоядците. Или дивите зверове. Все нещо ще ме изяде, няма да ми се размине, знам си аз. Е, при това положение как да тръгна! Нормален човек тръгва ли? (*Откъм сватбарите се чуват виковете: „Печоо! Печооо!...“*.) Кара, ако до половин час не почнем, да знаеш – без мене! (*Излиза.*)

КУМ. А? Виждаш ли го?... Интелектуалец!...

Тука скача Жената от залата, която в първо действие води спора за Шагал и Бели Искър. Тя е много нервна.

ЖЕНА-СИМВОЛ. Това ли ще гледаме сега?... Тези ли примитиви?... Защо не започва пиесата?... Изхвърлете ги най-после!... Ние сме дошли тук да гледаме театър!...

ДИРЕКТОР. Виждате, ситуацията е сложна...

ЖЕНА-СИМВОЛ. Не виждам какво му е толкова сложното. Изхвърляте ги тези... и продължавате спектакъла. Стига вече простотии, стига вече балканщини. Къде е тук животът на човешкия дух? Сега сме края на дваисети век!

КУМ (*чак сега се ориентира*). Ние ли сме „простотии“? Ние ли сме балканщини? Значи народът, дето ви храни и облича, е „простотии“?... Като ви изкараме на пазара чушки и домати, не сме простотии, ама като дойдем в театъра, сме простотии, така ли?

ДИРЕКТОР. Каратанасов, не влизай в пререкания! (*Към Жената.*) Моля ви, влезте ни в положението!...

ЖЕНА-СИМВОЛ. Няма да вляза! Трийсет години вече само това правя – влизам някому в положението!... Защо някой не влезе в моето положение!...

КУМ. Как да влезе, я се погледни каква си!... (*Смее се.*)

ДИРЕКТОР. Каратанасов!...

ЖЕНА-СИМВОЛ. Кога ще престанете най-после с тази простащина! Театърът е държавен!...

КУМ. А държавата на кого е? На народа!

ЖЕНА-СИМВОЛ. Ще прекратите ли най-после този кич или не?

КУМ. Ти си кич!...

ДИРЕКТОР. Каратанасов!...

ЖЕНА-СИМВОЛ. И това ми било Сатиричен театър. Правилно ви отнеха званията. Народни артисти, заслужили режисьори, деятели на културата!!!

ДИРЕКТОР. Каратанасов, защо влизаш в спор с публиката? Хората са прави, те са дошли на театър. Не можем така да ги разгонваме.

КУМ. Ма тя обижда народа бе, началство, това преглъща ли се? Тебе да те нарекат кич, ти как ще се чувстваш?...

ДИРЕКТОР. Ама ти защо се разправяш от сцената? Имаме достатъчно артисти, не сме опрели до тебе!

ЖЕНА-СИМВОЛ. Халтураджии! *(Излиза.)*

КУМ. Началник, не се ядосвай! Тая не е добре. Е, аз се ядосах и огладнях. Ти не си ли гладен?... Минчо, Минчо!... *(Минчо се явява.)* Я донеси за хапване, че ще повредим гастрита така, гладни!...

МИНЧО. Окей!... *(Излиза.)*

Изведнъж се чуват два силни гърмежа. Врхлетява Цонка, последвана от изплашени сватбари, които се изпокриват като пилци, който където сvari. Цонка се скрива зад Директора. Миг след това на сцената влиза с насочена пушка Георги. Всичко е залегнало и изпокрито.

ГЕОРГИ *(прави знак с ръка)*. Дръпни се!

ЦОНКА. Георги, недей!...

ГЕОРГИ. Дръпни се, щото стрелям!...

ДИРЕКТОР. Аз се предавам! *(Вдига ръце.)*

ЦОНКА. Гошо!

ГЕОРГИ. Млък! *(На Директора.)* Махай се, ти казвам, щото ще ви гръмна и двамата!...

ЦОНКА. Жоро!...

ГЕОРГИ. Млък!... Ти мълчи...

ЦОНКА. Жоро, ти не си такъв човек. Жоро, забрави ли, като ме целуна за първи път!... Бяхме на седем години, Жоренце!... Ти беше с моряшка блузка!...

ГЕОРГИ. Не говори! *(Прицелва се с пушката.)*

ЦОНКА. А зидовете на училището забрави ли, и пионерския лагер, дето се заклехме във вечна любов?...

ГЕОРГИ. Дума да не чуя повече! *(На Директора.)* Бягай оттам!

ЦОНКА. А Момина чешма, дето ловеше луната с ръце и ми я даваше? Нали не можеше да живееш без мене, Георги? Нали ти бях първата и последната?

ГЕОРГИ. Млък, ти казвам! *(Прицелва се.)*

ЦОНКА. Защо ми даде тогава пръстенчето? И ми каза, че няма нищо да ни раздели?...

ГЕОРГИ. Стрелям!... *(Прицелва се. Директорът вдига по-високо ръце.)*

Внезапно Цонка излиза пред Директора и застава пред Георги.

ЦОНКА. Стреляй тогава!... *(Пауза. Георги се е прицелил, но не стреля.)* Стреляй, какво чакаш!... *(Георги приближава, Цонка запява тихо „Я кажи ми, облаче ле бяло...“ Запява и Георги, после хвърля пушката и избягва от сцената. Цонка припада. Суматоха на сцената.)*

ДИРЕКТОР. Лекар! Няма ли лекар!

КУМ. Не, баба Кера! Това е уплах! Викайте баба Кера!

ДИРЕКТОР. Ето!... Сега пък имам видения!... Какво е това?

КУМ. Кое!

ДИРЕКТОР. Е това! Което иде!...

КУМ. Ааа!... Баба Кера. Тя е от наша страна... от страната на булката. Гледачка. Бае срещу уроки! Гледа на кафе... Познава всичко. Здравей, бабо Кера!...

БАБА КЕРА. Уплах! Донесете въглен и две барабонки от коза!

КУМ. Това е директорът на театъра.

БАБА КЕРА. Да го поживи Господ. Няма да е задълго.

КУМ. Хайде сега, бабо Кера, не плаши човека.

БАБА КЕРА. Той от наша страна ли е?

КУМ. Не, директор на театъра е, на това тук!... (Сочи.)

БАБА КЕРА. Значи откъм младоженека? Е, право съм рекла тогава. Ама да не се плаши, може и да му се размине. Дечо, какво стана с барабонките?

ДИРЕКТОР. Какво е това на гърба ти, бабо Кера?

БАБА КЕРА. Вълна.

ДИРЕКТОР. А защо я носиш? Подарък ли?

БАБА КЕРА. Тя е четирсет килограма.

ДИРЕКТОР. А защо ти е, защо ти е?

БАБА КЕРА. Четирсет килограма е, рекох.

ДИРЕКТОР. Чух, чух, ама защо я носиш?

БАБА КЕРА. Чул си ти, ама не си разбрал. Нали туй ти казвам – четирсет килограма е.

ДИРЕКТОР. Добре де, ама какво ще я правиш?

БАБА КЕРА. Че какво могат да се правят четирсет килограма вълна? Ще ги дам за „Отнесени от вихъра“.

ДИРЕКТОР. Че за какво ти е на тебе „Отнесени от вихъра“?

БАБА КЕРА. За образование.

ДИРЕКТОР. За какво образование?

БАБА КЕРА. Средно.

ДИРЕКТОР. Че ти тепърва да се образоваш ли си решила?

БАБА КЕРА. Това е за внука. Щото не може да мине в пети клас. Много учи, пък нищо не знай.

ДИРЕКТОР. И какво ще научи от „Отнесени от вихъра“? Там тематиката е друга!...

БАБА КЕРА. Той нищо няма да научи, обаче сега тъй върви – тройка за „Отнесени от вихъра“. В Търново можеш да вземеш и две, че и три тройки, ако се пазариш, щото там окръг, повече четат.

ДИРЕКТОР. И ти му оправяш бележките?

БАБА КЕРА. Ми к'во да го правя? Обаче свърших овцете. Тази беше последната.
(Влиза Кумът с барабонките. Бабата бае, Цонка се свестява.)

ЦОНКА. Бате Дечо, разваляй сватбата, не мога, любов...

КУМ. Каква любов, то ако беше толкова хубаво, щяха да я продават в Кореком!... Дума да не става!

ЦОНКА. Не мога! Георги!... Георги!... Ела бе, Георги!... (Излиза.)

КУМ. Началник, дай ключовете от кабинета да звънна по телефона на сватанака, че работата стана дебела. (Излиза.)

ДИРЕКТОР. Бабо Кери, я да ми гледаш ти на мене, а? Бива ли?

БАБА КЕРА. На боб или на кафе?

ДИРЕКТОР. Все едно.

БАБА КЕРА. Не е то все едно.

ДИРЕКТОР. Добре де, каква е разликата? Боб, кафе...

БАБА КЕРА. Разликата... сега ще ти я кажа... (Вади „Елка“ и смята.) Седем долара и петнайсет цента.

ДИРЕКТОР. Какво?!

БАБА КЕРА. Седем долара и петнайсет цента. Разликата.

ДИРЕКТОР. Чакай сега, как така?...

БАБА КЕРА. На боб е петдесет и два долара, на кафе – четирсет и четири долара и осемдесет и пет цента. Остават – седем долара и петнайсет цента.

ДИРЕКТОР. Ама ти в долари ли взимаш?

БАБА КЕРА. Ако имаш марки, и то бива. Ама западни, вестдойч.

ДИРЕКТОР. Валута, искаш да кажеш?

БАБА КЕРА. Валута, баби, валута.

ДИРЕКТОР. Че как така валута? Откъде-накъде?

БАБА КЕРА. Материалите, баби, материалите са вносни – боб, кафе... все с валута... Откъде иначе... Всичко се внася...

ДИРЕКТОР. Хайде сега, всичко... Ето, „Елка“ имаш!...

БАБА КЕРА. „Елка“ имам, ама боб нямам!...

ДИРЕКТОР. Е, всеки няма по нещо. Аз например нямам валута.

БАБА КЕРА. Като нямаш – няма да ти гледам.

ДИРЕКТОР. Бабооо, бабооо... Значи и ти валутен план гониш?

БАБА КЕРА. Такъв е животът, баби. *(Звъни телефон.)*

ДИРЕКТОР *(на телефона)*. Ало? Да? Валутни афери! Суеверия? Хаос? Не, няма!... Няма!... Да не се безпокоя повече? Защо? Защото съм уволнен? Да! Да! Разбрах. По взаимно съгласие! Разбрах! Дочуване!... *(Връща се.)*

КУМ *(влиза)*. Лоша работа, началник. Никой не се обажда

ДИРЕКТОР. Не съм вече началник, уволниха ме.

КУМ. Бре, че кога успяха? Телеграфически?

ДИРЕКТОР. Не, по телефона.

КУМ. Ами аз тогава отивам да търся новия. Тая работа не може да продължава така. *(Излиза.)*

ДИРЕКТОР. Значи по 52 долара за едно гледане? Ми аз като директор получавах много по-малко. Я да опитам и аз, а? Какво ще кажеш?

БАБА КЕРА. Опитай, баби, опитай. И да не стане, опитай се пак, както казва Петко Славейков.

ДИРЕКТОР. Дай си ръката... Така... Ето тука линията на живота... Значи сега ти си на шейсет и шест години...

БАБА КЕРА. Не позна, баби... На толкова бях, когато кока-колата беше алкохол.

ДИРЕКТОР. Какъв алкохол?

БАБА КЕРА. Метилев. Ракия. Тъй пишеха по вестниците. Пък после стана лимонада.

ДИРЕКТОР. Аз това не го помня, обаче ти много млеееш, бабо, излъга ме... Добре, продължаваме. Ето тука на ръката ти пише, че мъжът ти е с пет години по-стар от тебе!...

БАБА КЕРА. Личи си, че ми гледаш безплатно. Той умря, баби. Умря още когато битълсите бяха упадък и буржоазно влияние. Пък сега са борци за мир.

ДИРЕКТОР. Доста странно летоброене имаш, бабо!...

БАБА КЕРА. Ами църковни празници вече не честваме, сборовете ги поотмениха, как да смятаме времето?... И ний си го смятаме така.

ДИРЕКТОР. Значи така си го смятате?

БАБА КЕРА. По този начин. Единият ми син се ожени, кога маншетите на панталоните бяха забранени. А другият – кога беше забранено да се ходи без маншети. Първият ми внук се роди – кога беше забранена кибернетиката, а вторият – кога беше забранена генетиката.

ДИРЕКТОР. Че много помниш ти бе, бабо Керо!...

БАБА КЕРА. Много помня. Какво ли не ми е минало през главата – от тесни панталони съм правила широки и от широки – тесни. От бомбе съм правила калпак и от калпак – бомбе. От брадати съм правила къосета и от къосета – брадати.

ДИРЕКТОР. Че ти си цял факир бе, бабо Керо!

БАБА КЕРА. Най-трудно ми беше с Пенчо Славейков.

ДИРЕКТОР. Какво с Пенчо Славейков?

БАБА КЕРА. Ами най-напред го имаше. Поет, писател, кандидат за Нобелова награда, „сто и дващест души те бяха на брой“ и тъй нататък. Пенчо Славейков.

ДИРЕКТОР. Така. И после?

БАБА КЕРА. После го закриха.

ДИРЕКТОР. Как тъй?

БАБА КЕРА. Ами тъй. Няма, казват, Пенчо Славейков и толкоз.

ДИРЕКТОР. Е, защо?

БАБА КЕРА. Казва ли ти някой. Закриха го и толкоз. Пък после пак го откриха. Откриват го и го закриват като министерство!... *(Телефонен звън.)*

НОВ ДИРЕКТОР *(появява се на сцената, отива към телефона)*. Да. Директорът Стефанов слуша. Да!... Слушам!... Не, не се ширят, не!... Сред народа не се ширят антинародни слухове!... Да!... По-весело!... Разбирам!... Повече смях!... Разбирам... Народът иска повече смях... Разбирам... Да, да, слушам... Да не откриваме стари дискусии... Да ги закриваме... Дочуване. *(Оставя слушалката.)*

БАБА КЕРА. Пак ли го закриха?

НОВ ДИРЕКТОР. Кого?

БАБА КЕРА. Пенчо Славейков.

НОВ ДИРЕКТОР. Слушай, бабо Керо, взимай си вълната и да те няма. Какво си седнала тука да разправяш за Пенчо Славейков! Народът иска повече смях, разбираш ли?... А не Пенчо Славейков.

БАБА КЕРА. Народът ли ти се обади по телефона?

НОВ ДИРЕКТОР. Бабо, нито ти си ми казала нещо, нито аз съм те чул. Хайде, вдигай си вълната и със здраве.

БАБА КЕРА. Със здраве, баби. Макар че то такова здраве – жива болест! И много здраве на народа от мене... ако пак се обади... *(Излиза.)*

НОВ ДИРЕКТОР. Тъмнина. Започваме.

Тримата непознати са отново на сцената. Вали.

ПЪРВИ. Тих бял Дунав...

ВТОРИ (*поверително*). Искър!...

ПЪРВИ. Моля?

ВТОРИ. Искър! Не Дунав!

ПЪРВИ. Ооо! Да! Пардон!

ТРЕТИ. Бели!...

ПЪРВИ. За „бели“ го знам!...

ВТОРИ. Вее.

ТРЕТИ. Вятър те вее.

ПЪРВИ. На бяла кобила!

ВТОРИ. Не! Трябваше да кажеш: Зиме в Балкана е така!...

ПЪРВИ. Ооо! Пардон! Зиме в Балкана е така!

ЧЕТВЪРТИ. Добра стига!

ПЪРВИ. Дал Бог добро!

ЧЕТВЪРТИ (*бодро*). Вее!...

ВТОРИ. Зиме в Балкана...

ТРЕТИ. ...е така!...

ЧЕТВЪРТИ (*много оптимистично, радостно*). Вият!...

ВТОРИ. Изгладнели са...

ПЪРВИ. И аз изгладнях...

ЧЕТВЪРТИ (*щастлив*). Големи преспи!...

ВТОРИ. За нас друг изход няма!

ТРЕТИ. Имаш ли огънче? (*Вади цигара.*)

ЧЕТВЪРТИ. На. (*И тримата запалват.*)

ПЪРВИ, ВТОРИ, ТРЕТИ (*заедно*). Благодарим!

ЧЕТВЪРТИ. Дали е близо Бели Искър?

Тук влиза Кумът. Води Извънземното.

КУМ. Слушай, началник. Търся те под дърво и камък.

ДИРЕКТОР. Не съм вече началник.

КУМ. Така де. Този от вашите ли е? Не е от страната на булката, не е и откъм младоженека, та рекох, че сигурно е артист. Питам новия директор, ама той не ги познавал. Познавал само секретарката. Та затова те питам – артист ли е, или не е?

ДИРЕКТОР. То и аз не ги познавам всичките, но този не е артист, защо?

КУМ. Абе как да ти кажа... Гледам го в калабалъка отзад, яде, пие, обаче не се напива. Аз също нося, не съм расъл в минерален извор, ама като обърна второто кило гроздова и окото му не мигна, си викам – тоя човек, както я подкара, ще остави сватбата без пиене... И нали всичко се е омешало там, графове, графини, твои, мои, викам си, артист ще е, те пият толкова, на тях работата им е такава.... Обаче, като люсна четвъртото кило, си казвам: „Каратанасов, тоя и народен да е, пак не може толкоз да изпие и окото му да не мигне!“. В областта ние такъв нямаме, ако имахме, щяхме да го знаем, такава дарба незабелязана не остава... Все пак, викам, ще го покажа на началника, да не би да е артист, че да се докачи, да объркаме тотото... Те хората на изкуството са докачливи, от едното нищо се докачват... И докато си викам това, тоя обърна и петия литър!...

ДИРЕКТОР. Не думай!...

КУМ. Обърна го и окото му не мигна!

ДИРЕКТОР. Този ще е от Народния театър!...

КУМ. И в този момент виждам, че има едно око повече!...

ДИРЕКТОР. Как повече?

КУМ. Ами виж – едно, две, три!...

ДИРЕКТОР. Верно!...

КУМ. Обаче и трите не трепват!!!

ДИРЕКТОР. Така е!

КУМ. Затова го доведох тука, да питам за всеки случай. Ние при нас с три очи нямаме, та викам да не би вие в театъра да имате, щото нови форми, нали, нови търсения... Знае ли човек... изкуство е това... Не е шега...

ДИРЕКТОР. Не, с три очи нямаме.

КУМ. Тогава работата е друга, ще го поразпитам аз откъде е и защо ни пие ракията. Страх ме беше да не е артист, че да се докачи... Абе, аркадаш, ти откъде си?

ИЗВЪНЗЕМНО. Ипсилон бета седемнайсет.

КУМ (*на Директора*). Това къде е? „Младост четири“?

ДИРЕКТОР. Не, освен да е номер на блока.

КУМ (*към Извънземното*). Къде е това? Да не е някое селище със затихващи функции?

ИЗВЪНЗЕМНО. Третият пръстен на Сатурн. Трета орбита.

ДИРЕКТОР. Ясно. „Орбита“, младежкият комплекс.

КУМ. На хотел ли си?

ИЗВЪНЗЕМНО. Звезда алфа, съзвездие Кентавър.

КУМ. „Звъни два пъти“, нали?... Май започна да го хваща. Слушай бе, мой човек, вие във вашата околия не си ли правите ракия, та идваш тука да се наливаш на чужда сватба?

ИЗВЪНЗЕМНО. Ние нямаме околии.

КУМ. Ами да. Сега ще кажеш, че и есграон нямате.

ИЗВЪНЗЕМНО. Нямаме.

КУМ. Че още на „том, страница“ ли я карате?

ДИРЕКТОР. Каратанасов!!!...

КУМ. Да?

ДИРЕКТОР. Каратанасов, ти нищо ли не разбираш?!...

КУМ. Разбирам. Прави се на луд.

ДИРЕКТОР. Каратанасов, това е извънземно, бе!...

КУМ. Какво е?!

ДИРЕКТОР. Извънземно!... От Сатурн. Погледни му очите!...

КУМ (*гледа ги*). Е?...

ДИРЕКТОР. Преброй ги!...

КУМ. Броил съм ги!... Три са!...

ДИРЕКТОР. Е?

КУМ. Е?

ДИРЕКТОР. Извънземно!!!

КУМ. Че к'во прави на сватбата на Цончето. Ние извънземни не сме канили.

ДИРЕКТОР. Сигурно е дошъл да установи контакт!...

КУМ. Контакт ли? А що ни пие ракията тогава? Като е дошъл – да почерпи той!...

ДИРЕКТОР (*възбуден*). Слушай, Каратанасов, ти не разбираш ли, че това е голяма работа!!!...

КУМ. Как да не е – пет кила ракия и още е прав!

ДИРЕКТОР. Стига с тая ракия, дай да установим контакт.

КУМ. Обаче той да черпи!...

ДИРЕКТОР (към *Извънземното*). Отдавна ли сте на нашата планета?

ИЗВЪНЗЕМНО. Два парапериода.

КУМ. Колко?!?!?

ДИРЕКТОР. Това на колко се равнява?

ИЗВЪНЗЕМНО. На двацет и седем сектрални квантови синуса.

КУМ. Ясно.

ДИРЕКТОР. А къде кацнахте?

ИЗВЪНЗЕМНО. На два километра от Павликени.

КУМ. До ханчето? Знаеш ли каква глава в шкембе има там?!?

ДИРЕКТОР. Каратанасов, премисляй какво говориш, установяваме контакт с чужда цивилизация!... Ще станем за смях на цялата галактика!... Предполагам, искали сте да се запознаете с нашата цивилизация?

ИЗВЪНЗЕМНО. Пълни данни, спектрален анализ, гео- и биоразрез, административно деление. Трябваше да изпратя пълен отчет на Ипсилон бета.

КУМ. И какво?

ИЗВЪНЗЕМНО. Пълен провал.

КУМ. Не думай!...

ИЗВЪНЗЕМНО. Проучвал съм четири галактики и няколко мъглявини. Но за първи път нищо не мога да разбера. Това е свръх моите възможности.

КУМ. Завалията!...

ДИРЕКТОР. Какво не можете да разберете?

ИЗВЪНЗЕМНО. Нищо. Абсолютно нищо. Разбирате ли? Дори най-елементарното, което всяко дете на Ипсилон би разбрало още на втория ден. Но на друго място. Не тука.

КУМ. Аркадаш, не се притеснявай, ще се оправяш!...

ИЗВЪНЗЕМНО. Най-елементарното – общественно-икономическия строй, в който сте сега...

ДИРЕКТОР. Че това го пише във всяка читанка.

ИЗВЪНЗЕМНО. Пише го. Обаче на практика какво се получава...

ДИРЕКТОР. Какво?

ИЗВЪНЗЕМНО. Месарят получава банани, защото дава на продавача в „Плод и зеленчук“ месо. Нали?

ДИРЕКТОР. Да.

ИЗВЪНЗЕМНО. Продаваш в магазина телевизор, срещу което ти поправят колата в сервиза. Нали?

ДИРЕКТОР. Точно така.

ИЗВЪНЗЕМНО. Място в жилищна кооперация получаваш срещу място в университета?

ДИРЕКТОР. Не разбирам какво неясно има тука?

ИЗВЪНЗЕМНО. Ами по всички правила на политикономията това е феодализъм, затворено стоково стопанство. Аз на тебе брадва, ти на мене жито. Аз на тебе овца, ти на мене сол.

КУМ. Аркадаш, според мене ти много се задълбочаваш. Щом ти трябва за отчет, пиши там, че сме в комунизма, и това е. К'во му плащаш?... И ти добре, и ние добре!... Ти за отчетите мене питай!...

ИЗВЪНЗЕМНО. Неспособен съм да проникна. Друг разум. Друга логика. Едно дърво расте двеста години, те го събарят за две минути. Живеят от кислорода, а ежечасно го унищожават в колосални количества. Секат гори, за да правят хартия, на която пишат: „Не сечете горите!“ Не, това е друга спирала на мисленето, това е отвъд паразитизма, аз съм неспособен!...

КУМ. Цц-цц-цц!... Завалията!... Не му е леко!... Абе като ми каза, че нямат есграон, разбрах, че много са изостанали!... Е го, най-елементарни работи не може да разбере!...

ИЗВЪНЗЕМНО. Не мога. Затова се и пропих. Тръгнах по сватби и кръщенета, пия и се чудя какво да кажа на Ипсилон.

КУМ. Ти си тука два паразитизма, ами нас питаш ли ни, дето сме цял живот?!

ИЗВЪНЗЕМНО. Не ви питам.

КУМ. И правилно правиш. Сега обаче дай да направим с тебе един контакт. Казваш, кацнал си край Павликени?

ИЗВЪНЗЕМНО. Два километра източно.

КУМ. А по какъв начин, аркадаш, ти се озова тука, на сватбата на Цончето?

ДИРЕКТОР. Каратанасов, не задавай недискретни въпроси.

КУМ. Ти като осъществяваше контакт, аз не ти се месех, остави сега на мене аз да го питам. (*Към Извънземното.*) А? Аркадаш!

ДИРЕКТОР. Излагаш човешката цивилизация!...

КУМ. Не го ли виждаш, че ни будалка, за друго е той тука, а с онова ни хвърля прах в очите...

ДИРЕКТОР. Каратанасов, срам ме е, че съм човек!

КУМ. Така ли е, аркадаш?... Така е – по очите ти познавам. Ако си мъж – признай си!... Щом си кацнал край Павликени, значи си половин земяк. А ние там сме само мъже!...

ИЗВЪНЗЕМНО (с усилие). Така е.

КУМ (на Директора). Видя ли? Още като го мярнах, разбрах, че работата е друга!... Пие, пие, ама с три очи гледа към вратата. Чака някой!...

ДИРЕКТОР. Вярно ли е?

ИЗВЪНЗЕМНО (тихо). Вярно е.

КУМ. Кажу си всичко – ще ти олекне.

ИЗВЪНЗЕМНО (след колебание). Влюбен съм в Цонка.

КУМ (хваща се за главата). Малее!... Отидохме!... Отидохме!...

ДИРЕКТОР. В булката?

ИЗВЪНЗЕМНО. Любов. Не мога да върша нищо друго. Не отговарям на сигналите на Ипсилон. Не спя. Не ям. Обаче... Баща ѝ не ми я даде!...

ДИРЕКТОР. Ама ти я иска?

ИЗВЪНЗЕМНО. Исках я.

ДИРЕКТОР. А той?

ИЗВЪНЗЕМНО. Една дъщеря имал и щял да я ожени за софиянец. Пък аз, като съм имал дъщеря, да си я ожения за извънземно.

ДИРЕКТОР. Какви хора!... Ще станем за смях на галактиката!

КУМ. И ти какво сега – да не си дошъл да крадеш булката?

ИЗВЪНЗЕМНО. Исках да я видя за последен път.

КУМ. Щото аз съм кум на тая сватба. И ако речеш да ме правиш за резил – ще ми станеш само на извънземно!...

ИЗВЪНЗЕМНО (клати глава). При нас кражбата е непозната.

КУМ. Не сте се развили значи дотолкова. Нищо, що е време, пред вас е.

ДИРЕКТОР. Каратанасов!

КУМ. Едно само ме съмнява – да не почнат да се раждат след известно време едни такива мънички извънземни с по три очички, а?... Вие с Цончето... да не сте я оплескали?...

ИЗВЪНЗЕМНО. Моля ви се, аз съм Посветен – седма степен!...

КУМ. Абе посветен, непосветен, аз да те питам овреме. Че после цар далеко, извънземно високо! Е, добре, добре, не ме гледай така с тия три очи, добре, вярвам ти, ела сега да полеем запознанството... Обаче имаш вкус, ще знаеш, извънземно,

извънземно, ама от хубаво разбираш... Цонка, а?... Абе седма степен!... На мене ли?...
(Излизат прегърнати.)

ДИРЕКТОР (отива към телефона, който звъни). Ало?... Да, директорът... Какво?... Луд?... Представя се за извънземно?!?!... (Пауза. Поглежда към публиката.) Ало! А вие откъде се обаждате?... Откъде?!?!... От третия пръстен на Сатурн?!... Ипсилон бета?!?!... (Гръмва гръм. Директорът гледа изумен към публиката, слушалката е в ръцете му.)

Започва бавна музика. Всички от сватбата са на сцената, насядали, прави, замръзнали, неподвижни. Зелена светлина започва да ги залива, шум от кацащ космически кораб, той надвива над сватбарите. Слушалката от ръцете на Директора, който също е вцепенен, преминава у Цонка. Тя говори като насън. Разговаря с извънземните от космическия кораб.

ЦОНКА. Добър ден... аз съм Цонка... Дали винаги съм в бяло?... Не... невинаги... днес, щото се женя... Любов?... Ами... той Каратанасов каза, че няма... Няма любов, вика, стига с тези глупости, то, ако беше толкова хубаво, в Кореком щяха да я продават... Какво е Кореком?... Магазин... там продават това, дето го няма... Как го продават, като го няма?... Не, то го няма другаде, а там го има... Работата е, че не може с наши... само с чужди... Да – наши купуват с чужди... Не, не стават чужди, те са си наши... не можете да разберете?... Ами ето, чичо Йовчо е наш, обаче има чужди, нали разбирате, щото гледа пилета и... той може да ходи там... (Предава слушалката на Йовчо.)

ЙОВЧО. Да... Аз съм Йовчо... да, с пилетата... Двайсетина хиляди са... Не, не ги ям, пилешко не ям... Какво? Ало, не се чува... загубихте се нещо... Какво, да натисна междувеждието? (Натиска го.) Да, сега чувам... Аз от утре вече... подарявам пилците на държавата и ще тръгна да уча задочно... щото усещам, че не ми достига образованието... И един детски дом ще направя с парите, дето ги имам. Ще видите... Другия път като дойдете, няма да ме познаете!... Вие не го слушайте Печо...

ПЕЧО. Да?... Аз съм Печо. Защо така?... Знае ли човек защо... Все нещо се случва – ха да свършиш училище, ха войниклък, ха после се жени, ха деца, ха лозе... Обаче вече тръгвам... Когато се издигнете във високото, ще ме видите вече в океана... Видите ли там малка бяла точка – аз съм, Печо... Нищо че Каратанасов не вярва...

КУМ. Каратанасов? Аз съм... Ми как да вярвам, то не е за вярване. На човек вярва да нямаш – така са ме учили... Не, не съм аз такъв човек... Ако знаете как ми се ще да сложа бяла риза, па да тръгна подир хиляда брави добитък към оня ми ти Коджа Балкан... Да ми дрънчат хлопките, да ме вее вятърът и да ми пеят листата... Аз това ѝ казвам на Цонка. Ти поне си млада, ти го направи...

ЦОНКА. Аз сега зарязвам и сватба, и младоженек, и отивам на село, при Георги... Кой Георги ли?... Какъв е? Звеновод. Ще се ожения за него, деца ще му родя, ние в гимназията много се обичахме... Седим прегърнати, гледаме облаците... (Постепенно запява, като хлипа: „Я кажи ми, облаче ле бяло... Всички запяват.)

СВАТАНАК. Стоп! Стоооп! Спри!... (Спират, тишина.) Абе, Кара, вие полудели ли сте? Какво правите тука?...

КУМ. Сватанак, там горе, зеленото. (Сочи.)

СВАТАНАК. Зеленото не е горе, Каратанасов, зеленото е в главата ти. Къде е сватанакът?

Всички се оглеждат, озъртат и викат: „Бай Цончо!“ Той се появява.

БАЙ ЦОНЧО. Какво има? А, сватанак! Здравей! Абе аз съм позадрямал малко тука, в едни кошници...

СВАТАНАК. Ами ти си проспал най-важното, сватанак! Да беше ги видял какви ги приказваха, как се бяха унесли, целите в зелено!...

БАЙ ЦОНЧО. Зелени са още, сватанак, затова се унасят, като станат на нашите години не унес, ами и името трудно ще си спомнят... Като ги подхване шайбата...

СВАТАНАК. Абе млади! На техните години Ботев чета води в Балкана, с гол в ръката нож, дето се казва, а те все млади стоят. Е сега пак са я оплескали. Каратанасов, що щете в театъра?

ДИРЕКТОР. Аз му казвах, ама...

СВАТАНАК. Тези хора превръщат в цирк и най-гениалната ми идея. Може ли такова нещо – за какво говорихме, вие какво правите! Нали всичко беше ясно?... (Мълчание.) Така е винаги – ти им кажеш да хванат бълхата, те изгорят целия юрган!... Моите са същите – изработваме стратегия за интензивно проникване на пазарите в Югозападна Африка – те три години пробиват в Югоизточна!... Където отдавна сме пробили и държим пазара!... (Пауза.) Същата работа и с природните бедствия!... Ти им кажеш да не създават паника, те пишат, че наводнение въобще няма. А водата им е стигнала до гушата!... Че то така гений да си – пак няма да прокопсаш!... Наполеон защо губи при Ватерло?... Защото двадесет пъти обяснява на Груши, че ако до два часа кавалерията не пробие десния фланг на англичаните, той трябва да удари в гръб. Груши повтаря: „Да, сир, да, сир!“, ама само с „да“ битки не се печелят. Трябва и да мислиш!... И то поновому!... Аз обаче им се чудя (Сочи сватбарите.) Че те не мислят и постарому даже!... Чудя ти се на акъла, Каратанасов, как можеш за две пари да нямаш съобразителност!...

КУМ. Сватанак! Човек от круша падне, па се обърка...

СВАТАНАК. Нямах право!... Нямах право да падаш от круша!... Днес побеждава онзи, който прави по-малко грешки!... Достатъчно сме падали от круши!... Докато ние падаме от круши, японците отидоха в двайсет и първи век!... Никакви круши повече!....

КУМ. Ясно, сватанак!...

СВАТАНАК. Сега да се извиним на хората тука за безпокойството, за недоразумението, извинявайте, случва се!... Виждате с какъв материал работим!...

ДИРЕКТОР. Моля, разбира се, приемам извинението!

СВАТАНАК (*на сватбарите*). Огледайте се бе, вижте, интелигентни хора сте!... Не можете ли да четете?... Нали виждате, че е театър!... Що щете в театър?... Толкова ли ви е умът!...

КУМ. Ама, сватанак...

СВАТАНАК. Нали ви казах, че сме в операта. О-пе-ра-та!!!... Операта съм наел, там е по-широко, тука е театър, няма да се сместим, теснотия!... Хайде, хайде, че само вас чакаме! Изпихме виното!...

КУМ. Ат!!! (*Музиката гръмва. Водени от Сватанака, сватбарите отново запяват и излизат от сцената към изхода...*)

ДИРЕКТОР. Ето, съвременници мои! Видяхте!... И ние искаме вече 30 години да изобразим светли характери, благородни страсти, възвишени помисли, и ние искаме да се разхождаме с шпаги и да се питаме „Да бъдеш или да не бъдеш?“ и да накуцваме като Сирано дьо Бержерак, и нашата сцена да тъне в хармония и щастие, но виждате какво става... Тъкмо започнем и ние като хората, и зимната ни привечер – зимна привечер, и вълците ни – вълци, и зимата ни – почти като в Народния театър, и всичко е толкова красиво и бяло, – и се втурват на сцената ни ей такива хора, забушуват такива страсти, че да се чуди човек откъде се вземат. Защото в живота ги няма. И се омеша всичко, и красотата отива по дяволите, и се настаняват в театъра ни едни старчета и стрели, ревизори и дървеници, суматохи и лазарици, сака от велур и селяни от Итака, едни балкански синдроми и толкова още простотии, че да му се доплаче на човек. Ама как да плачеш, като ресорът ти е друг – трябва да се смееш. И ние се смеем. Със смях на лицето и със сълзи в сърцето се срещаме ние с нашите герои и борим се с тях доколкото можем, както е казал поетът. Изглежда, такава ни е ориста – и една зима да не можем като хората да представим. Но всеки със съдбата си. Ние с нашата, вие – с вашата. Важното е човек с човека да се среща и човек човека да чува. И да се усмихват!... Спокойни сънища!...